

odpravi uspešno prepoznalo dva delfina, ki sta že bila foto-identificirana pri nas, nekaj pa se jih je v katalog uvrstilo prvič. Uspešno se je zaključila tudi odprava v začetku februarja 2007, morebitna prepoznavanja posameznih delfinov pa bodo znana po analizi pridobljenih podatkov.

Pomemben del zaščite in ohranitve delfinov predstavljajo aktivnosti za informiranje, izobraževanje in osveščanje javnosti. Slednje se izvaja z multimedijskimi predavanji in predstavitvami, projektom "Posvojite delfina", mednarodnimi raziskovalnimi tabori, prireditvijo "Moji, tvoji, naši delfini" (Dan delfinov), razstavami fotografij, poljudnimi članki ter spletno stranjo. Društvo uspešno sodeluje pri več mednarodnih projektih in ima s strani Ministrstva za okolje in prostor podeljen status "društva, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave".

Eden biserov slovenske raznolikosti je naše morje in življenje v njem. Člani društva *Morigenos* morje in življenje občudujemo in ju želimo s svojim delom in osveščanjem javnosti ohraniti vsaj v današnji podobi.

Ana Hace

Velika pliskavka (foto: Tilen Genov).

Balkanska ogrlica

Zavod Republike Slovenije za šolstvo, OE Maribor, je v sodelovanju z agencijo Van Gogh jeseni 2006 organiziral strokovno ekskurzijo za učitelje geografije in zgodovine (70 članska skupina, v kateri je bilo tudi nekaj negeografov in nezagodovinarjev, ki so prispevali k večji interdisciplinarnosti) v južno Dalmacijo, Črno goro, Albanijo in Makedonijo.

Ekskurzija je bila namenjena spoznavanju naravno- in družbenogeografskih značilnosti južnega Balkana, s katerim nas povezuje tesna zgodovinska in geografska preteklost ter večdesetletna pripadnost skupni državi. S pomočjo lokalnih vodnikov in prispevkov nekaterih udeležencev ekskurzije smo spoznavali bogato preteklost območja, značilnosti pokrajine, mešanje kultur, narodov in jezikov, različno gospodarsko razvitost in njihove razvojne možnosti.

V Splitu, največjem in najpomembnejšem mestu Dalmacije, smo si ogledali Dioklecijanovo palačo, spomenik iz poznorimskega obdobja. Pot smo nadaljevali proti Omišu, ki leži v kanjonu reke Cetine.

Ob Radmanovih mlinicah na reki Cetini smo tako izvedli prvo terensko vajo. Sledil je postanek v Dubrovniku, ki je s svojo izjemno zgodovinsko in kulturno vrednostjo od leta 1979 vpisan na seznam svetovne dediščine UNESCO.

Sledilo je spoznavanje Črne gore, ki je pred kratkim razglasila neodvisnost. S svojega zornega kota nam jo je prijetno in doživeto predstavila udeleženka ekskurzije, ki je svoje otroštvo in mladost preživela v Baru, potem pa se je družina preselila v Slovenijo. Skoraj v celoti smo obkrožili Boko Kotorsko. V Perastu smo se vkrcali na ladjo in se odpeljali na otok Gospe od Škrpjela in v Kotor. Podali smo se tudi v nekdanjo črnogorsko prestolnico Cetinje, kjer smo si ogledali samostan. Bratje so nam pokazali relikvije, ki jih zelo častijo in jih zato ne pokažejo vsakomur; ter zakladnico. Zelo zanimiv je bil tudi ogled reliefa Črne gore in "Biljardnice", ki je posvečena vladiki Petru Petroviću Njegošu. Sprehodili smo se tudi po zbirkah, ki jih hranijo muzej umetnosti in zgodovinski muzej, etnografski muzej ter Dvor kralja Nikole II. Sledila je vožnja proti Rijeki Crnojevića, kjer smo se vkrcali v dve ladjici ("čune") in v popoldnevu uživali v panoramski vožnji po Skadarskem jezeru, ki je proti peti popoldne zaradi okrepjenega vetra postajala vse bolj razburljiva. Po varnem pristanku v Virpazarju je šilce žganja ob tradicionalni glasbi zelo dobro prijalo. V Ulcinju je polovica udeležencev (raje kot izvedbo terenskih vaj na obali) opravila raziskovanje "družabne" geografije v mestu, kjer je zelo prisoten slovenski, albanski in romanski značaj.

Črnogorsko-albansko mejo smo prečkali pri Sukobinu oziroma Muriganu. Mejne formalnosti so trajale približno uro: med tem smo v bližnji restavraciji lahko spili kavo in že nabavili

prve steklenice albanskega konjaka. V Albaniji smo si ob spremstvu lokalnega vodnika ogledali Skadar, Krujo, Drač, Ardeniko, Apolonio, Berat in prestolnico Tirano.

Albanija s 3,4 milijona prebivalcev je država velikih nasprotij: revščino na eni strani, medtem ko sta najpomembnejše pristaniško mesto Drač in prestolnica Tirana že povsem "evropski". V obeh mestih, ki sta oddaljeni 30 km, se v zadnjih letih veliko gradi, predvsem moderna stanovanjska in hotelska naselja, ki so na žalost predimenzionirana in prazna kljub dejstvu, da vedno več prebivalcev zapušča podeželje in odhaja v Tirano, ki je postala mesto šele v 17. stoletju. Po drugi svetovni vojni se je začela t. i. bunkerska doba kot boj proti imperializmu, v kateri je zraslo 700.000 bunkerjev, ki so še danes posejani po državi. Odločili so se, da jih ne bodo odstranili zaradi previsokih stroškov, obenem pa naj ostanejo kot pomnik preteklosti. Nekateri prebivalci so jih vgradili v svoja bivališča, številni pa samevajo ob razglednih točkah, na robovih obdelovalnih površin, na obalni črti, ...

Njihova cestna infrastruktura je zelo različno razvita, iz makadamske ceste se lahko pripelješ neposredno na avtocesto. Prevladujoči vozni park predstavljajo odsluženi mercedesi z nemškega trga, katerega so pred dvema letoma dobesedno očistili. Nekateri služijo tudi za "mobilno" menjalnico.

Ekološka zavest je še zelo na nizki ravni, o čemer pričajo struge rek in potokov, zapolnjene z različnimi odpadki. Peljali smo se tudi mimo edinega naftnega polja v Albaniji. Tehnologija je zelo zastarela, okolica pa dobesedno črna, tako da se samodejno zastavlja vprašanje, ali so naprave sploh še v funkciji?

Trdnjava carja Samuela na Ohridu (foto: Olga Abram).

Le nekaj metrov naprej te čaka potrditev, saj se črpalke še vedno premikajo. Prav pred kratkim je s svojim kapitalom vstopilo kanadsko podjetje in lahko samo upamo, da se bodo razmere čimprej izboljšale.

Čez prelaz Gracen in mejni prehod Qafe Thane smo zapustili Albanijo in nadaljevali naše potovanje po zahodnem delu Makedonije, ki me je z razgibano pokrajino zelo navdušila. Ravno ob prihodu v Makedonijo je vrhove Šarsko-Pindskega gorstva, ki obdaja "makedonsko morje" (beri Ohridsko jezero), pobelil sneg. Naslednji dan smo bili zato deležni zelo lepih razgledov na neprecenljivo naravno dediščino Ohridskega jezera ter mesto Ohrid, ki premore kar 365 cerkva, in se tako ponaša s kulturno-zgodovinskimi spomeniki rimskega, grškega, bizantinskega, makedonskega, srbskega in turškega izvora. Od leta 1979 je vpisano na seznam svetovne dediščine UNESCO. Pot nas je nato vodila do Bitole, ki je v rimskem času ležala v bližini rimske ceste Via Egnatia, v času I. svetovne vojne pa so tod potekale bitke na solunski fronti.

Zadnja točka ogleda je bila makedonska prestolnica s pestro preteklostjo. Mestu daje ponos kamniti turški most čez reko Vardar, ki deli Staro in Novo Skopje, ter stara Čaršija. Viden pečat je mestu pustil potres, ki ga je prizadel 26. julija 1963. Domov smo se po tednu dni potovanja vrnili prek Beograda in Zagreba.

Seveda smo imeli tudi nekaj malo manj prijetnih dogodivščin, ki sodijo k potovanju, od tega da je v Budvi burja na avtobusu razbila zunanje steklo, do zelo hitre spremembe v temperaturah. Te so se iz prijetnih 20 °C na dalmatinski obali v Makedoniji spustile le na nekaj stopinj nad ničlo. Zadnji dan potovanja pa je prijetna doživetja "skalil" vlom v avtobus. Nekateri potniki so ostali celo brez potnih listin, tako da smo spoznavali še hitrost delovanja makedonske policije in našega veleposlaništva, kar je prispevalo k podaljšanju našega bivanja v Skopju še za dodatnih pet ur. Potovanje je bilo tako polno doživetij in vtisov, ki so obogatili moje poznavanje biseroev balkanske ogrlice.

Olga Abram